Ospa wietrzna – kogo warto zaszczepić?

Data aktualizacji
2025-10-24

Po przechorowaniu ospy wietrznej wirus pozostanie w Twoim organizmie w postaci utajonej. Gdy spadnie Twoja odporność, wirus może się reaktywować wywołując półpaśca.

Ospa wietrzna jest częstą chorobą. W Polsce rocznie rejestruje się około 150-220 tysięcy zachorowań. Większość dotyczy dzieci poniżej 10. roku życia. Bardzo łatwo wirus przenosi się w przedszkolu, żłobku. Po bezpośrednim kontakcie z wirusem w domowym kontakcie ryzyko zachorowania przekracza 90%.

Jak można się zakazić:

- poprzez bezpośredni kontakt z chorym
- drogą kropelkową (kaszel, kichanie)
- rzadziej: przez kontakt z przedmiotami zanieczyszczonymi wydzielinami z dróg oddechowych chorego.

> **Chory zakaża 1-2 dni przed i do 6 dni po pojawieniu się wysypki, czyli w praktyce do przyschnięcia wszystkich pęcherzyków.**

Ryzyko zachorowania na ospę wietrzną po kontakcie z wirusem (czyli osobą chorą na ospę wietrzną lub półpasiec) dotyczy każdego, kto dotychczas nie chorował, ani nie był zaszczepiony. Niemożliwe jest uchronienie dziecka przed kontaktem, gdyż chory z ospą wietrzną zaraża 1-2 dni przed pojawieniem się wysypki.

Objawy i możliwe powikłania

Główne objawy ospy wietrznej to:

- swędząca wysypka grudkowo-pęcherzykowa na tułowiu, twarzy, owłosionej skórze głowy, kończynach, błonach śluzowych
- gorączka, złe samopoczucie
- bóle głowy i mięśni
- powiększenie węzłów chłonnych.

Gojenie się zmian skórnych trwa zwykle około tygodnia. Chory musi wtedy przebywać w domu. W przypadku wystąpienia powikłań na ogół konieczne jest leczenie w szpitalu.

W większości przypadków ospa wietrzna przebiega łagodnie, jednak u 2-6% chorych mogą wystąpić groźne powikłania. W Polsce około 1 000 osób rocznie jest hospitalizowanych z powodu ciężkiego przebiegu ospy wietrznej.

Najczęstsze powikłania:

- zakażenia bakteryjne skóry, które mogą powodować powstanie szpecących blizn

- objawy neurologiczne (zapalenie móżdżku, mózgu czy opon mózgowo-rdzeniowych)
- ostra małopłytkowość.

Ciężkiego przebiegu ospy wietrznej można spodziewać się u osób:

- z niedoborem odporności
- z chorobą nowotworową, zwłaszcza z białaczką
- z chorobami przewlekłymi wymagającymi leczenia tzw. immunosupresyjnego (upośledzającego funkcję układu immunologicznego).

Niektóre powikłania np. wtórne zakażenia bakteryjne czy powikłania neurologiczne występują także u dotychczas zdrowych osób. Nie da się przewidzieć, jaki będzie przebieg choroby u danej osoby i nie da się go w pełni kontrolować, nawet stosując leki przeciwwirusowe.

Kogo warto szczepić przeciwko ospie?

Osoby, które nie były zaszczepione i nie chorowały na ospę wietrzną, mogą być zaszczepione. Szczepionkę można podawać od ukończenia 9 miesięcy – najlepiej po ukończeniu 12. miesiąca życia. Potrzebne są 2 dawki szczepionki podane w odstępie co najmniej 6 tyg.

Szczepionka chroni przed:

- zachorowaniem na ospę wietrzną, a w razie zachorowania (co zdarza się rzadko) – łagodzi przebieg choroby
- powikłaniami ospy wietrznej np. ciężkimi zakażeniami bakteryjnymi (w tym sepsą) i powikłaniami neurologicznymi: zapaleniem móżdżku, zapaleniem mózgu.

> - **Ospa wietrzna jest nieprzewidywalna, powikłania mogą wystąpić u dotychczas zdrowych osób.**
> - **Cechuje się sezonowością oraz występowaniem w młodszych grupach wiekowych.**
> - **U dorosłych przebieg ospy wietrznej jest cięższy niż u dzieci.**

W składzie szczepionki jest osłabiony wirus, ale nie przenosi się on na osoby z bliskiego otoczenia. Przeciw ospie wietrznej można szczepić dzieci z otoczenia kobiet w ciąży a także osób z niedoborami odporności.

O szczepionce

Szczepionka przeciw ospie wietrznej zawiera żywy, osłabiony (atenuowany) szczep wirusa. Podajemy dwie dawki szczepionki.

Przeciwwskazaniem do szczepienia są:

- ciężka reakcja alergiczna (anafilaksja) po wcześniejszym szczepieniu
- ciężkie stany obniżenia odporności
- ciąża.

> **Szczepionka zabezpiecza przed zachorowaniem na ospę wietrzną na całe życie.**

Program Szczepień Ochronnych

Grupy osób, dla których ważne są szczepienie przeciw ospie wietrznej mogą być zaszczepione:

- **Bezpłatnie (obowiązkowe szczepienie):**
  - **dzieci i młodzieży do ukończenia 19 roku życia**, które nie chorowały na ospę wietrzną:
    - z upośledzeniem odporności wrodzonym lub nabytym o wysokim ryzyku ciężkiego przebiegu chorób, przed planowanym leczeniem immunosupresyjnym lub chemioterapią
  - **dzieci i młodzieży do ukończenia 19 roku życia**, które nie chorowały na ospę wietrzną, z otoczenia wyżej wymienionych osób
  - **dzieci i młodzieży do ukończenia 19 roku życia**, które nie chorowały na ospę wietrzną, przebywające albo zakwalifikowane do pobytu w:
    - zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych
    - zakładach opiekuńczo-leczniczych
    - rodzinnych domach dziecka
    - domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży
    - domach pomocy społecznej
    - placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych
    - interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych
    - żłobkach lub klubach dziecięcych.
- **Odpłatne, zalecane osobom, które nie chorowały na ospę wietrzną i nie zostały wcześniej zaszczepione**, w tym szczególnie:
  - kobietom planującym zajście w ciążę
  - rodzicom małych dzieci oraz młodzieży i dorosłym mającym z przyczyn zawodowych kontakt z małymi dziećmi
  - osobom pozostającym w bliskim kontakcie z osobami z niedoborem odporności
  - pracownikom ochrony zdrowia.

Poznaj **Program Szczepień Ochronnych**

Więcej informacji o szczepieniach znajdziesz na stronie **Szczepienia.info**

I w magazynie „Ze Zdrowiem” nr 15 pt. **„Szczepimy się”.**

Przeczytaj także

Półpasiec – zapobiegaj powikłaniom

Półpasiec nie jest chorobą łagodną, jego powikłania mogą być długotrwałe i bardzo przykre. Szczególnie dotykają ludzi starszych oraz osoby z osłabioną odpornością, przepracowane i zestresowane

Ufaj wiarygodnym informacjom o szczepieniach

Sprawdzaj, skąd pochodzi wiedza, z której korzystasz. Nie daj się zmanipulować. Zobacz, jakie są najczęstsze mity na temat szczepień i gdzie możesz zweryfikować wiedzę

Choroby zakaźne – koniecznie zaszczep swoje dziecko

Dzięki szczepieniom obowiązkowym niektóre choroby już nie występują lub mają ograniczony zakres. Pamiętaj o kalendarzu szczepień – to najlepsze zabezpieczenie Twojego dziecka przed groźnymi chorobami zakaźnymi i ich powikłaniami